

Stichting

NIDOS

opvanggezinnen

voor alleenstaande minderjarige asielzoekers

Inhoudsopgave

- 1 Stichting Nidos
- 1a Voogdij
- 1b Gezinsvoogdij
- 2 De ama's
- 2a De opvang van ama's in Nederland
- 2b De asielprocedure
- 3 Opvang en Wonen in Gezinsverband
- 3a Achtergrond
- 3b Stand van zaken
- 3c De voorwaarden voor opvangouders
- 4. Vormen van opvang
- 4a Eerste opvanggezinnen
- 4b Kortdurende opvang
- 4c Langdurende opvanggezinnen
- 4d Kamers met aandacht
- 4e Gastgezinnen
- 5. De rol van de voogd
- 6. Financiën
- 7. De procedure voor opvangouders
- 7a Informatief gesprek
- 7b De screening
- 7c Verklaring geen bezwaar
- 8 Matching en plaatsing
- 8a Matching
- 8b Plaatsing
- 9 De begeleiding
- 10 Contact met de OWG werker

Tot slot: *De onzekere toekomst van de ama's*

Inleiding: *In deze folder proberen we u een zo compleet mogelijk beeld te geven over de vele facetten van Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) bij Stichting Nidos. Als u na lezing van deze brochure nog vragen heeft of behoefte tot meer uitleg, dan nodigen wij u van harte uit om contact op te nemen.*

1. Stichting Nidos

Nidos is een landelijke (gezins)voogdijinstelling voor vluchtelingen en asielzoekers. Jeugdbeschermers (voogden) van Nidos voeren de voogdijtaken uit.

Het hoofdkantoor is gevestigd in Utrecht. De voogden werken vanuit regiokantoren verspreid door heel Nederland.

Elk regiokantoor heeft een regiomanager en ongeveer 15 jeugdbeschermers. Een jeugdbeschermer begeleidt gemiddeld 21 tot 24 kinderen/jongeren.

Nidos voert niet zelf de dagelijkse zorg uit over de minderjarigen. Zij wonen onder andere in instellingen zoals opvangcentra van het COA (Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers), kindervoogden (KWG's), huizen waar zij begeleid worden naar zelfstandigheid (KWE's) en gezinnen.

De afdeling Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) van Nidos is verantwoordelijk voor de werving, screening en matching van opvanggezinnen voor de jongeren.

1a. Voogdij

Jaarlijks komen veel kinderen zonder ouders naar Nederland en vragen asiel aan. Zij moeten hun geboorteland verlaten vanwege ongewenste omstandigheden en worden ook wel alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) genoemd.

In opdracht van de Nederlandse overheid treedt Nidos op als voogd voor deze jongeren en zet zich voor hen in.

Nidos is wettelijk vertegenwoordiger van de jongeren en beschermt als zodanig hun rechten. De voogd begeleidt de jongere totdat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt of tot het moment dat hij of zij terugkeert naar het land van herkomst.

Nidos helpt de ama's met allerlei zaken die normaal gesproken door de ouders of familie worden geregeld. Nederlandse les, scholing en sociale contacten zijn heel belangrijk. Maar het voornaamste is natuurlijk een veilige en vertrouwde plek om te wonen.

Daarnaast behartigt de voogd de belangen van de jongeren en stuurt bij en grijpt in als de situatie dat vereist. De begeleiding heeft tot doel dat de jongere zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen en bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd in staat is om zich zelfstandig te redden.

De voogd houdt ook toezicht op een juiste uitvoering van de asielprocedure.

1b. Gezinsvoogdij

Nidos kan ook uitvoerder zijn van ondertoezichtstellingen die door de kinderrechter zijn uitgesproken. Dit betreft kinderen die met hun ouders naar Nederland zijn gekomen en bij wie in het gezin grote problemen zijn ontstaan. Nidos zoekt samen met de ouders naar oplossingen voor de problemen. Soms betekent dit dat een kind tijdelijk in een opvanggezin moet wonen.

2. De ama's

Nidos heeft de voogdij over vrijwel alle ama's in Nederland. De leeftijd varieert van 0 tot 18 jaar, maar de grootste groep is 14 jaar of ouder.

Ze komen uit vele continenten en landen.

Ama's zijn meestal gevlucht uit hun eigen land omdat ze zich bedreigd voelden vanwege oorlog, chaos, onrust of andere slechte leefomstandigheden.

Sommigen werden door hun ouders of familie naar een veilig land gestuurd. Anderen kwamen zelf per boot, vliegtuig of met een vrachtauto. Een klein deel van deze kinderen reisde met broertjes, zusjes of andere familie mee, maar het merendeel reisde met een reisbegeleider of kwam alleen.

2a. De opvang van ama's in Nederland

Bij aankomst in Nederland melden de jongeren zich in een aanmeldcentrum. Hier worden ze geregistreerd en wordt de asielprocedure opgestart. Van hieruit gaan ze zo snel mogelijk door naar een (meestal tijdelijke) opvangplek.

Voor kinderen tot 12 jaar is dit bij voorkeur een opvanggezin, maar als dit niet kan een kindergroep.

Voor wat oudere jongeren is dit een kindergroep of een opvangcentrum.

Jongeren die samen met volwassen familieleden naar Nederland zijn gekomen, gaan met deze familieleden naar een asielzoekerscentrum.

Bij jongeren die familie in Nederland hebben wonen, wordt er gestreefd naar spoedige hereniging. Is hereniging met familie geen optie, dan wordt er naar een andere geschikte plek gezocht.

Tijdens het verblijf op de eerste opvangplek wordt de asielprocedure verder opgestart en wordt een medisch onderzoek verricht. Ook wordt de voogdij aangevraagd en worden zaken als school, medische voorzieningen en verzekeringen geregeld.

Daarnaast wordt er bekeken wat de beste vervolgwoonplek voor deze jongere zal zijn. De voorkeur gaat hierbij altijd uit naar plaatsing bij familie, maar als dit niet kan, dan heeft plaatsing in een gezin met dezelfde of een verwante cultuur de voorkeur.

2b. De asielpcedure

De kinderen/jongeren doen bij binnenkomst in Nederland een asiolverzoek. Een advocaat helpt hen hierbij. Aan de hand van de gehoren en eventuele aanvullende informatie onderzoekt de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) vervolgens of een jongere recht heeft op een verblijfstitel.

Het kan lang onzeker zijn voordat een jongere weet of hij of zij mag blijven.

Ook komt het voor dat een toegekende verblijfstitel weer ingetrokken wordt. Dit is bijvoorbeeld het geval als een verblijfstitel is verkregen vanwege een onveilige situatie in het land van herkomst of vanwege gebrek aan opvang aldaar. Als de situatie verandert, bijvoorbeeld omdat een land weer veilig is, of omdat er opvang voor een jongere gevonden wordt, dan kan een verblijfstitel ingetrokken worden.

Op de achtergrond speelt de onzekerheid rond de asielpcedure vaak een belangrijke rol in het leven van de jongere. Zo kan de afwijzing van een verblijfstitel voor onrust zorgen. Ook het op vakantie gaan naar landen buiten Nederland behoort niet vanzelfsprekend tot de mogelijkheden.

3. Opvang en Wonen in Gezinsverband

3a. Achtergrond

Voordat Nidos zelf opvanggezinnen ging werven, maakte zij gebruik van pleeggezinnen uit de pool van de jeugdzorg. Deze gezinnen bleken echter niet altijd geschikt voor de opvang van

ama's. De ama's bleken andere zorg nodig te hebben dan de jongeren van de jeugdzorg.

Het is een bijzondere groep jongeren. Aan de ene kant hebben ze veel meegemaakt, maar aan de andere kant hebben ze vaak een 'normaal' gezinsleven gekend, waardoor ze een goede ontwikkelingsbasis hebben. Deze goede basis werd echter verstoord door oorlog of een andere bedreigende situatie.

Wij zien ama's in principe als 'normale' jongeren die in 'niet-normale' omstandigheden terecht zijn gekomen.

Dit vraagt een specifieke manier van opvang, die gericht is op leren omgaan met:

- het gemis en verlies van familie;
- vervelende, soms traumatische, ervaringen;
- het gemis van het eigen land;
- de onzekere toekomst in Nederland;
- de nieuwe cultuur met nieuwe gewoonten, regels en een andere taal.

Opvoedingsproblemen spelen doorgaans een minder grote rol.

3b. Stand van zaken

Veel jongeren waarover Nidos de voogdij heeft, wonen in een gezin. Nidos heeft opvanggezinnen door het hele land. Het merendeel van de gezinnen is van allochtone herkomst, maar in de pool zitten ook gezinnen van Nederlandse afkomst.

3c. De voorwaarden voor opvangouders

Nidos zoekt gezinnen/alleenstaanden die bereid zijn om een jongere voor korte of langere tijd in huis op te nemen. Cultuurgezinnen hebben de voorkeur.

Ze moeten de jongere minimaal het volgende kunnen bieden:

- veiligheid en geborgenheid;

- adequate verzorging en opvoeding;
- contact met de familie en/of cultuur;
- stimulering in de persoonlijke ontwikkeling.

Daarnaast:

- moeten ze om kunnen gaan met een onzeker verblijfsperspectief: integratie of terugkeer;
- moeten alle gezinsleden achter de plaatsing staan;
- moet de leefsituatie stabiel zijn;
- is samenwerking met Nidos een vereiste;
- mag een opvangouder geen zeden- of geweldsdelict hebben begaan;
- moeten opvangouders lichamelijk en geestelijk gezond genoeg zijn om een jongere op te kunnen vangen

Er worden geen eisen gesteld aan de grootte van het huis, de hoogte van het inkomen of de samenstelling van het gezin. Wel moet Nidos zeker weten dat het gezin veilig en geschikt is voor de jongeren.

4. Vormen van opvang

Nidos zoekt eerste opvanggezinnen, opvanggezinnen voor kortdurende opvang en opvanggezinnen voor langere tijd. Daarnaast zoekt Nidos naar ‘kamers met aandacht’.

Ook gastgezinnen zijn welkom.

4a. Eerste opvanggezinnen

Kinderen tot 12 jaar worden na hun aankomst in Nederland in principe meteen in een eerste opvanggezin geplaatst. Van hieruit wordt de asielprocedure opgestart, een medisch onderzoek gedaan en de voogdij aangevraagd. Ook wordt van hieruit bekeken waar een kind definitief zal gaan wonen. Dit kan een langdurend opvanggezin zijn.

Een gezin dat zich voor de eerste opvang aanmeldt moet zich realiseren dat:

- het kind meestal nog geen Nederlands spreekt;
- er niets bekend is over het karakter en gedrag van het kind;
- het medisch onderzoek nog niet heeft plaatsgevonden;
- er veel met het kind ondernomen/opgestart moet worden.

4b. Kortdurende opvang

Kortdurende opvang wordt geboden voor alle voorkomende crisisgevallen, bijvoorbeeld als gevolg van praktische woonproblemen of sociale problemen. De duur van deze opvang is in principe 6 weken.

4c. Langdurende opvanggezinnen

Deze gezinnen zijn bereid om een jongere op te vangen totdat:

- hij terug moet/wil keren naar het land van herkomst;
- hij herenigd wordt met zijn familie;
- hij volwassen genoeg is om zelfstandig te gaan wonen.

4d. Kamers met aandacht

Voor ama's die al behoorlijk zelfstandig zijn, zoeken we mensen die een kamer willen verhuren en daarnaast zonodig wat zorg en aandacht willen geven, variërend van het bieden van een luisterend oor tot het helpen bij het koken of het invullen van formulieren.

Bij 'kamers met aandacht' beheert de jongere doorgaans zelf zijn geld en betaalt hiervan 'kostgeld' aan de opvangouders. Dit kan invloed hebben op de huursubsidie of de uitkering.

4e. Gastgezinnen

Voor jongeren die al een opvangplek hebben kan het soms wenselijk zijn om af en toe in een andere omgeving te verblijven waar wat extra aandacht voor ze is en waar ze andere contacten op kunnen doen.

Een gastgezin kan dit bieden. Vaak gaat het om opvang in het weekend of in de vakanties.

Voor een gastgezin bestaat er geen financiële vergoeding.

5. De rol van de voogd

Een jongere blijft tot zijn 18^e jaar onder voogdij van Nidos staan. Een voogd zal daarom het gezin en de jongere regelmatig bezoeken om te kijken of alles rond de jongere naar wens verloopt. Als dit niet het geval is, dan zal er door de voogd, in overleg met de betrokkenen, bekeken worden wat er gedaan kan worden. De voogd zelf is geen hulpverlener. De voogd heeft een signalerende, verwijzende en coördinerende taak en is verantwoordelijk voor de jongere.

6. Financiën

Voor de kosten van de verzorging van de jongere ontvangen opvangouders een maandelijkse pleegvergoeding. De hoogte van de vergoeding hangt af van de leeftijd van de jongere. Daarnaast worden sommige kosten vergoed, zoals die voor school. Dit is vastgelegd in een financiële wegwijzer, die aan u zal worden uitgereikt.

De pleegvergoeding is een onkostenvergoeding die niet wordt aangemerkt als inkomen. Het opvangen van een jongere heeft dus geen gevolgen voor de hoogte van uw uitkering of huursubsidie.

Alle afspraken over de begeleiding, samenwerking en besteding van de pleeggelden worden vastgelegd in een contract.

Bij ‘kamers met aandacht’ beheren de jongeren doorgaans zelf hun geld en betalen hiervan ‘kostgeld’ aan de opvangouders. Dit kan wel invloed hebben op de hoogte van de uitkering en/of huursubsidie.

Voor het gastouderschap bestaat geen financiële vergoeding.

U kunt voor de jongeren waarvoor u opvang biedt, geen aanspraak maken op kinderbijslag.

7. De procedure voor opvangouders

7a. Informatief gesprek

Als u belangstelling heeft om opvanggezin te worden, dan kunt u zich telefonisch of schriftelijk bij Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) aanmelden.

De OWG werker zal een afspraak met u maken. U krijgt uitleg over Nidos, de jongeren en het opvangouderschap. Ook kunt u natuurlijk al uw vragen stellen.

Bij een positief gevoel van beide kanten, wordt er een vervolgspraak gemaakt voor een screening.

7b. De screening

In één of meer gesprekken zal een OWG werker uitgebreid met u praten over zaken als de opvoeding, uw woonsituatie, uw achtergrond, uw motivatie en uw houding ten opzichte van andere culturen. Maar ook thema's als terugkeer naar het eigen land, medische ingrepen en tal van andere onderwerpen kunnen aan de orde komen. Ook wordt er met u gesproken over uw eventuele voorkeur voor een bepaalde vorm van opvang.

Dit alles wordt vastgelegd in een verslag. Als het goed is, is dit een goede weergave van uw gezinssituatie en uw ideeën.

7c. Verklaring geen bezwaar

Daarnaast is de afgifte van de 'Verklaring geen Bezwaar' door de Raad voor de Kinderbescherming een voorwaarde om voor het opvangouderschap in aanmerking te komen. Hiertoe wordt

door de Raad voor de Kinderbescherming onder meer informatie opgevraagd uit het Justitieel Documentatie Register. U geeft hiervoor toestemming met een machtigingsformulier.

Zodra de screening positief is afgerond en de ‘Verklaring geen Bezwaar’ door de Raad voor de Kinderbescherming is afgegeven, wordt u officieel in de gezinnenpool opgenomen.

8. Matching en plaatsing

8a. Matching

De voogd meldt een jongere middels een aanmeldingsformulier aan voor de plaatsing in een gezin.

De OWG werker onderzoekt dan welk gezin het beste bij de betreffende jongere past. Hierbij wordt er onder andere gelet op een goede match in achtergrond, levenshouding en religie, maar vooral op de te verwachten ‘klik’. Waar het ene kind zich goed thuis voelt, kan een ander kind zich niet prettig voelen. Daarnaast wordt er ook rekening gehouden met praktische zaken zoals de afstand tot eventueel aanwezige familie in Nederland, de ligging van de woning en de samenstelling van het gezin.

Een goede en zorgvuldige matching is heel belangrijk.

8b. Plaatsing

Als de OWG werker een geschikt gezin gevonden heeft, dan overlegt hij dit met de voogd. De voogd beslist of wordt overgegaan tot een kennismaking met het betreffende gezin. Als dit het geval is, dan zal de OWG werker contact met het gezin opnemen om te vragen of dit gezin de eventuele plaatsing van de jongere ook ziet zitten. Als alle partijen positief zijn, dan zal de voogd in overleg met het gezin een kennismaking tussen de jongere en het gezin plannen. Desgewenst kan het kennismakingstraject uitgebreid worden.

Wanneer dit traject voor alle partijen naar tevredenheid is verlopen, zal de voogd alles regelen voor de daadwerkelijke plaatsing.

9. De begeleiding

Gedurende de plaatsing in een gezin blijft Nidos verantwoordelijk voor de jongere. Dit betekent dat de voogd zorg draagt voor alle overstijgende en toekomstgerichte zaken zoals de asielprocedure, de aanmelding bij een ziektekostenverzekering en de schoolkeuze.

Het gezin heeft de zorg voor de dagelijkse gang van zaken. Uiteraard worden zaken doorgaans in overleg met elkaar gedaan.

Een voogd bezoekt een gezin in principe eens per vier weken om te kijken hoe de plaatsing verloopt. Als er knelpunten zijn, dan zal de voogd in overleg met het gezin zoeken naar oplossingen. De voogd is er niet alleen om toe te zien op de zorg voor het kind, maar heeft ook een ondersteunende taak voor opvangouders.

De afspraken tussen de opvangouders en Nidos worden vastgelegd in een (OWG-)contract.

10. Contact met de OWG werker

Het werk van een OWG werker houdt in principe op na de plaatsing van een jongere. Het is de voogd die daarna alles regelt en het contact met het gezin onderhoudt. De voogd houdt de OWG werker middels evaluaties op de hoogte.

De OWG werker zal u nog wel eens bezoeken om te kijken hoe de plaatsing verloopt en om te vragen of u voldoende was voorbereid op de plaatsing. Ook na afloop van een plaatsing zal er contact met de OWG werker zijn om te kijken hoe de plaatsing is verlopen en wat de wensen en aandachtspunten voor een eventuele volgende plaatsing zijn.

Tot slot:

Voor veel van onze jongeren is het onzeker of ze in Nederland mogen blijven wonen. Een groot aantal jongeren zal uiteindelijk terug moeten keren naar het land van herkomst, ook al zijn de omstandigheden daar soms onzeker. Het is de Immigratie en Naturalisatie Dienst die hierover beslist. De voogd en het gezin hebben hier geen invloed op.

Ook komt het voor dat er onverwachts familie naar Nederland komt. Nidos streeft er in dat geval naar om de jongere te herenigen met zijn/haar familie.

We hopen dat opvangouders met deze onzekerheden om kunnen gaan en in staat zijn om een jongere een stevige basis te geven om de onzekere toekomst aan te kunnen. Ook hopen we dat opvangouders een jongere hierin kunnen ondersteunen.

Opvangouderschap is nadrukkelijk geen adoptie.

*N.B. Waar in deze brochure wordt gesproken over *alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's)* wordt bedoeld op iedere alleenstaande minderjarige vreemdeling die zijn of haar land van herkomst is ontvlucht.*

Heeft u interesse in het opvangouderschap en wilt u meer informatie, bel dan naar het onderstaande telefoonnummer, of stuur dit ingevulde formulier naar ons op.

NAAM :

ADRES :

POSTCODE :

PLAATS :

NATIONALITEIT :

TELEFOON :

O Ik wil graag een vrijblijvend informatief gesprek met één van uw medewerkers

Nidos

T.a.v. Opvang en Wonen in Gezinsverband

Postbus 13021

3507 LA Utrecht

Tel 030-2391200

Fax 030-2391290

Dit is het centrale postadres. De medewerkers werken verspreid over het land